

ת"פ 1108/05 - ח'ליל עלי מחמוד נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בקריות

ת"פ 1108-05 מ.י. הלשכה המשפטית בית המכס חיפה נ' חב' "קירות הגליל" בע"מ ואח'
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

לפני	כבוד השופט מוחמד עלי
המבקש	ח'ליל עלי מחמוד
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל

החלטה

לפניי בקשת המבקש להורות על ביטול פקודת המאסר שהוצאה במסגרת תיק זה תוך קביעה שהקנס התיישן.

הבקשה וטענות הצדדים

1. לפני יותר מעשור, ביום 8.3.06, ניתן נגד המבקש גזר דין לאחר שהורשע בעבירות על חוק מס ערך מוסף, ובו הוטל עליו קנס בסך של 30,000 ש"ח או מאסר 150 ימים תמורתו.
2. המבקש לא שילם את הקנס ולטענתו העניין נזנח שנים רבות עד שהוצאה נגדו פקודת מאסר לאחרונה. לטענת המבקש, המדובר בעבירה מסוג עוון שהעונש שהטל בגינה מתיישן בחלוף 10 שנים ותקופה זו חלפה. המבקש מעלה טענות נוספות לגבי פגמים שנפלו בפקודת המאסר, שבה לא צוין שמו המדויק; וכן טוען כי אם נשלחו בעבר התראות הרי הן נשלחו לאדם הלא נכון.
3. מתגובת המשיבה עולה, כי ביום 21.6.2006 העבירה מזכירות בית המשפט את הטיפול בגביית הקנס למרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות (להלן: **המרכז**) לאחר שהמבקש לא שילם את הקנס למעט - 1000 ₪. לטענת המשיבה ביום 27.6.2006 נשלחה למבקש דרישת תשלום חוב בדואר וכי בתאריכים מאוחרים בשנים 2010 ו- 2014 נשלחו מספר דרישות תשלום נוספות. עוד צוין בתגובה, כי בשנים 2010, 2011 ו- 2015 הוטלו עיקולים על נכסי זכויות המבקש.

דין והכרעה

4. יש לעמוד תחילה על השאלה האם בית משפט זה מוסמך לדון בטענות שעניינן התיישנות העונש - ובמקרה זה הקנס.

5. שאלה דומה נדונה בפסק הדין שניתן בע"פ 3482/99 פסי נ' **מדינת ישראל**, פ"ד נג (5) 715 (1999), שבמוקדו עמד מקרה בו המערער עבר עבירות תעבורה מסוג ברירת משפט ולא שילם את הקנסות, המערער פנה לבית המשפט לתעבורה בבקשה לביטול הקנסות מפאת התיישנותם, אך בית המשפט קבע שאינו מוסמך לדון בבקשה. בית המשפט העליון קבע כי בית משפט לתעבורה אינו מוסמך לדון בבקשה והסמכות לדון בסעד המבוקש (שהוא למעשה הצהרה על התיישנות הקנס) נתונה לבית משפט בהליך אזרחי. בית המשפט העליון נימק את מסקנתו במספר נימוקים:

"ראשית, [...] קנס שהוטל בהודעת תשלום קנס על עבירת ברירת משפט, כמוהו כפסק-דין מרשיע של בית-משפט לתעבורה שהטיל על המורשע עונש קנס. כפי שאין בית-משפט שסיים מלאכתו נדרש לפסק-הדין שנתן בהיעדר הוראה חוקית מפורשת [...] כך - מקל וחומר - שאין הוא נדרש להליכים של ביצוע פסק-הדין שנתן, ובמקרה דנן, גביית הקנס. כלל זה יפה הן לגבי בית-משפט שדן בעניינים פליליים והן לגבי בית-משפט שדן בעניינים אזרחיים. [...]

שנית, גביית קנס שלא שולם במועדו נעשית על-פי פקודת המסים (גביה), כאילו היה מס. לפיכך הואיל ומדובר בשלב של הוצאתו לפועל של עונש הקנס שהוטל, שבמסגרתו נטענת טענת התיישנות, אין זה ראוי שהוא יטופל על-ידי בית-משפט שגדר סמכותו הוא טיפול בעניינים פליליים בלבד.

שלישית, בקשה להצהיר על התיישנותו של עונש קנס היא במהותה בקשה למתן סעד הצהרתי, ועל-פי סעיף 75 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], הסמכות להעניק סעד הצהרתי מוגבלת לבית-משפט הדן בעניין אזרחי.

רביעית, נושא ההתיישנות מעלה שאלות שונות, הן במישור המשפטי והן במישור העובדתי. הבירור העובדתי של סוגיית ההתיישנות יפה לבית-המשפט האזרחי לערכאותיו. חיזוק לאופייה האזרחי של הסוגיה ניתן למצוא בעובדה, כי בהליך של בירור סוגיית התיישנותו של העונש, אין התביעה המשטרית - שהיא המייצגת את המדינה המאשימה בהליך פלילי - מוסמכת לייצג עוד, ועל-פי סעיף 4 לחוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל דין), תשי"ח-1958 המדינה תיוצג על-ידי היועץ המשפטי לממשלה או על-ידי בא-כוחו"

6. בית המשפט העליון חזר על הדברים בעע"מ 6848/10 **איתן ארז נ' עיריית גבעתיים** ([פורסם בנבו], 30.5.2012). במקרה זה נדונה עתירה מנהלית בה טענו העותרים שיש לבטל הרשעתם בעבירות חניה בגין ניתנו להם דוחות וכי העונש שהוטל התיישן ובטל; וראו גם רע"א 2747/08 **יעקב שאוליאן נ' רונית חורש** ([פורסם בנבו], 21.8.2008).

7. האם יש מקום להבחנה לעניין הסמכות לדון בסעד האמור, בין קנס שהוטל במסגרת עבירות קנס לבין קנס שהוטל במסגרת עבירות שאינן כאלה. דומה כי הנימוקים שהובאו בעניין פיסו תקפים ואף ביתר שאת גם לקנס שהוטל בהליכים פליליים רגילים. גם אם ניתן לסבור כי במקרים המתאימים בהם אין מחלוקת עובדתית ייתכן וגם בית המשפט שנתן את גזר הדין יהיה מוסמך לדון בבקשה, הרי המקרה שבפנינו אינו נמנה עם מקרים אלו לנוכח מחלוקת עובדתית. מכאן שההליך הפלילי אינו המסגרת הראויה להידרש לטענות המבקש ועליו לפנות בתביעה לסעד הצהרתי לבית משפט השלום.

8. למעלה מהצריך, נראה כי גם לגוף העניין בקשת המבקש מעוררת קשיים לא מבוטלים. אין חולק שמדובר בעבירת עוון שהעונש שהוטל בגינה מתיישן תוך 10 שנים (ראו סעי' 10 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח חדש] התשמ"ב 1982). אלא שבמקרה שלפנינו, על פני הדברים עולה שהמשיבה, באמצעות המרכז לגביית קנסות, נקטה מספר פעולות שניתן לראות בהן כהתחלת ביצוע העונש וכל פעולה שכזו יש בה "לאפס" את מניין עשר השנים ולהתחיל את הספירה מחדש. די אם אציין כי בשנים 2006, 2010 ו- 2014 נשלחו למבקש דרישות לתשלום החוב שלגביהן קיים תיעוד - אישורי מסירה שצורפו לתגובת המשיבה, זאת שלא לדבר על עיקולים שהוטלו בשנים 2010 ו- 2011 על חשבונות המבקש ונכסיו. מקום שהפניות אל המבקש כללו מספר תעודת הזהות, אין לקבל את הטענה כי הן מוענו לאדם הלא נכון, מסיבה זו אין לקבל את הטענה כי נפל פגם בפקודת המאסר. לסיכום, הנתונים שהובאו בתגובת המשיבה לא עולים בקנה אחד עם טענת המבקש כי מאז שניתן גזר הדין לא נעשה דבר עד להוצאת פקודת המאסר. יצוין כי המבקש פנה למרכז להסדרת החוב, ובפנייתו זו לא התכחש לכך שנעשו אליו פניות בעבר וכן לא העלה טענה שהעונש התיישן.

9. לשם שלמות התמונה יצוין כי בעניין החוב הוצאו שתי פקודת המאסר, האחת ביום בשנת 2016 והשניה ביום 19.7.2017. עובר לחתימת על פקודת המאסר שניתנה בשנת 2016 עוררתי מיזמתי את השאלה מדוע הפניה להוצאת פקודת מאסר נעשית בשיהוי ניכר, ובמכתבו מיום 9.10.2016 פירט המרכז את הפעולות שבוצעו בעניין הקנס (נספח ז' לתגובת המשיבה).

10. לאור האמור לעיל, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. החלטתי בדבר עיכוב פקודת המאסר מבוטלת, עם זאת כדי לאפשר למבקש לפנות למרכז - אנו קובע כי ניתן לממש את פקודת המאסר רק בחלוף 60 ימים מהיום.

המזכירות תשלח אל ההחלטה לב"כ הצדדים

ניתנה היום, כ"ו תשרי תשע"ח, 16 אוקטובר 2017, בהעדר הצדדים.

